

2. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>;

3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 року з поправками, внесеними відповідно до положень Протоколів № 11, 14 та 15 з Протоколами № 1, 4, 6, 7, 12, 13 та 16. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#n525;

4. Дрозд А.В. Забезпечення недоторканості права власності у кримінальному провадженні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юридичних наук : спец. 12.00.09. Харків, 2019. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/items/f665b2d5-5793-46d7-b23a-a2b625fd9f80>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-372-9-51>

ON THE CONCEPT OF THE DEVELOPMENT OF THE SYSTEM OF FORENSIC SUPPORT FOR THE TRIAL OF CRIMINAL CASES

ПРО КОНЦЕПЦІЮ РОЗБУДОВИ СИСТЕМИ КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВ

Myroshnychenko Yu. M.

*Candidate of Law,
Chairman of the Illichivsk District
Court of Mariupol, Donetsk Region
Mariupol, Ukraine*

Мирошніченко Ю. М.

*кандидат юридичних наук,
голова Іллічівського районного суду
міста Маріуполя Донецької області
м. Маріуполь, Україна*

Нині в Україні, попри теоретичне обґрунтування криміналістики як галузі наукового знання, що розробляє засоби, прийоми і методи збирання, оцінки та використання доказів у кримінальному судочинстві, фактично (за змістом) вона переважно включає лише положення, що стосуються здійснення досудового розслідування. Це стримує її подальший розвиток у напрямі застосування досягнень природничих і технічних наук до вирішення завдань судового провадження [1, с. 381].

Водночас у спеціальних літературних джерелах не перший рік активно обговорюються проблеми «судової криміналістики», «криміналістики судової діяльності», «тактики і методики судового

розгляду». Не вшухають гострі наукові дискусії щодо «криміналістичної адвокатології», «криміналістичного забезпечення діяльності прокурора», «криміналістичної складової суду» [2, с. 149].

Ці тенденції закономірно визначають необхідність визначення напрямів удосконалення криміналістичного забезпечення названих видів процесуальної діяльності та вимагає розроблення та затвердження в межах повноважень Національної академії правових наук України Концепції розбудови криміналістичного забезпечення судового провадження (далі – Концепція), що може бути представлена як упорядкована сукупність науково обґрунтованих поглядів, принципів і загальних положень, що визначають цілі та конкретні завдання, структуру та стратегічний напрям побудови системи криміналістичного забезпечення судового розгляду кримінальних справ [3].

Необхідність розроблення й обґрунтування Концепції обумовлена:

1) наявністю передумов до формування вчення про криміналістичне забезпечення судового провадження;

2) необхідністю узагальнення та систематизації наявних теоретичних побудов і криміналістичних рекомендацій з розроблення, впровадження та використання в судовій практиці технічних, організаційно-тактичних і методико-криміналістичних засобів;

3) потребою практики судового розгляду кримінальних справ у розробленні та впровадженні науково обґрунтованих криміналістичних рекомендацій, спрямованих на підвищення ефективності судового провадження.

Основними напрямками реалізації Концепції є:

– формування на її базі окремої теорії криміналістичного забезпечення судового провадження;

– розроблення інструментального забезпечення всіх форм і етапів кримінальної процесуальної діяльності на стадії судового провадження;

– впровадження в програми юридичних вишів, факультетів, закладів післядипломної освіти спеціальних навчальних курсів;

– створення сполучних ланок між теорією криміналістики та практикою кримінального судочинства;

– удосконалення нормативно-правового забезпечення судової діяльності;

– підвищення кваліфікації працівників суду.

В результаті реалізації Концепції очікуються такі ефекти:

а) вдосконалення та розвиток криміналістики через стимулювання наукових досліджень відповідної предметної області;

b) забезпечення розроблення комплексу науково-методичних рекомендацій з організації, тактики та методики судового розгляду кримінальних справ;

c) підвищення професійного рівня та ефективності кримінального судочинства.

Метою Концепції є забезпечення кримінального судочинства сучасними науково обґрунтованими криміналістичними рекомендаціями, спрямованими на його оптимізацію. Досягнення цієї мети забезпечується здійсненням низки завдань, з-поміж яких:

1) підвищення ефективності науково-дослідницької діяльності, спрямованої на проведення фундаментальних і прикладних досліджень та розроблень у відповідній галузі криміналістики;

2) удосконалення технологічного, організаційно-тактичного та методико-криміналістичного забезпечення судового провадження;

3) розвиток багаторівневої системи безперервної інноваційної підготовки висококваліфікованих фахівців і наукових кадрів на основі консолідації теоретичних досліджень і безперервного навчання судових працівників.

Перспективними засобами підвищення ефективності взаємодії криміналістичної науки, освіти та практики є:

– включення судових працівників до авторських колективів для проведення науково-дослідницьких розроблень;

– проведення науково-практичних конференцій, круглих столів, семінарів з проблем криміналістичного забезпечення судового провадження;

– залучення представників професорсько-викладацького складу вищих навчальних закладів та науково-дослідних установ до професійного навчання співробітників судових органів;

– введення посади наукового консультанта в кримінальних палатах апеляційних судів, підвищення статусу консультантів у місцевих судах і наповнення їхніх функціональних обов'язків новим змістом з урахуванням необхідності науково-методичного забезпечення судочинства;

– упровадження в навчальні програми Національної школи суддів України криміналістичної тематики¹;

¹ 97,2 % опитаних нами суддів підтвердили необхідність наявності у судді криміналістичних знань і вважали за потрібне доповнення учбових програм Національної школи суддів України криміналістичною тематикою. З-поміж пріоритетних тем судово методика – 47,5 %, організація судового провадження – 21,5 %, тактика проведення окремих судових дій – 19,2 % респондентів.

– впровадження в освітній процес рівня підготовки магістрів права спеціального курсу «Криміналістичне забезпечення судового провадження».

Зміст Концепції не є вичерпним, вона покликана забезпечити ознайомлення криміналістичної спільноти з авторським баченням основних напрямів та інструментів модернізації діяльності з криміналістичного забезпечення судового провадження та закласти основи для стратегічного й поточного планування науково-дослідницького розроблення цієї проблемної області.

Література:

1. Степанюк Р. Л., Лапта С. П. Шляхи розвитку уявлень про природу та зміст криміналістичної науки в Україні. *Актуальні проблеми криміналістики та судової експертології*: матер. міжвідом. наук.-практ. конф., м. Київ, 22.11.2018 р. Київ, 2018. С. 381–383.

2. Шепитько В. Ю. Криміналістика в системі юридических наук и ее роль в глобальном мире. *Криміналістика та судова експертиза: наука, навчання, практика*: зб. наук.пр. X (позачерг.) міжнар. наук.-практ. конф. : у 2-х ч. Харків : Нац. юрид. ун-т України ім. Ярослава Мудрого, 2014. Ч. 1. С. 142–153.

3. Мирошниченко Ю. М. Основні положення концепції криміналістичного забезпечення судового провадження. *Нове українське право*. Вип. 4. С. 185–190. DOI <https://doi.org/10.51989/NUL.2023.4.24>